

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin gelişimine sistem eleştirileriyle önemli katkılar sunan

KARL MARX

(Bonn, Berlin ve Jena Üniversiteleri, Almanya)

"Ekonomi Politığın Eleştirisi, Kapital, Komünist Manifesto "
gibi çalışmalarıyla unutulmazlar arasında yer almıştır.

KARL MARX (1818-1883)

Yaşam Öyküsü: 5 Mayıs 1818'de Trier kentinde doğmuştur. Babası 1824 yılında Protestanlığı kabul etmiş bir Yahudi avukat olan Marks'ın ailesi zengin ve kültürlü bir aileden oluşmaktaydı. 1843'te daha öğrenci iken nişanlanmış olduğu çocukluk arkadaşı Jenny Von Westphalen ile evlenmiştir. Eylül 1844'te birkaç günlüğüne Paris'e gelen Friedrich Engels bu tarihten sonra Marx'ın en yakın arkadaşı ve finansörü olmuştur. Marks'ın çocuklarından birkaçı aile Londra'da sefalet içerisinde yaşadığı sırada çocukken öldüler. Marx'ın üç kızı İngiliz ve Fransız sosyalist ile evlendiler. En bilinenleri Komünist Manifesto (1848) ve Kapital (1867-1894) olmak üzere çeşitli kitaplar yazdı. Kapital'in ilk cildi 14 Eylül 1867'de yayımlandı. Satış rakamları düşüktü. New Yorklu bir yayımcının, 1890'da Kapital'in korsan baskısını yapmasıyla kitap tanındı ve satış rekorları kırdı. Bu tiraj patlamasında yayımcının, "Bu kitap borsada kapitalin nasıl biriktirileceği üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma" diyerek reklam yapmasının payının büyük olduğu iddia edilir. Marx'ın yoğun bir şekilde eleştirdiği Kapitalizmi ve işleyişine ilişkin bilgilerini gerektiğinde kullandığı ve Londra Borsasından ciddi kazançlar sağladığı da bilinmektedir. 14 Mart 1883'te vefat etmiştir.

Eğitim-Kariyer: Karl Marx önce Bonn'da üniversiteye girmiş, daha sonra Berlin Üniversitesi'ne geçerek hukuk Fakültesi'de kaydolmuştur. Üniversite öğrenimini Epiküros felsekesi üzerine bir doktora tezi savunarak 1841 yılında tamamlamıştır. 1843 yılında Geleceğin Felsefesinin İlkeleri adlı kitabını yayınlamıştır. Köln'de 1 Ocak 1842 yılında yayımlanmaya başlayan Rheinische Zeitung adlı muhalefet gazetesinin başyazarı olmuş ve Bonn'dan Köln'e taşınmıştır. Eylül 1844'te Marx'la tanışan Friedrich Engels bu tarihten sonra Marx'ın en yakın arkadaşı olmuştur. Prusya hükümetinin isteği üzerine Marx tehlikeli görülerek 1845 tarihinde Paris'ten sürülmüş ve Brüksel'e gitmiştir. 1848 Şubat Devriminin patlak vermesi üzere daha önce gittiği Belçika'dan da sürülmüş ve Paris'e dönmüştür. Mart devriminden sonra buradan ayrılarak Almanya'dan Köln'e geçmiş ve burada 1849'a kadar yayınlanan Neue Rheinische Zeitung'un başyazarlığını yapmıştır. Ağustos 1849'da bu derginin kapanmasından sonra ömrünün sonuna kadar kalacağı Londra'ya yerleşmiştir.

İktisat Bilimine Katkıları: Marx, 19. yüzyılın üç temel ideolojik akımını sürdüren ve tamamlayan bir düşünürdü. Klasik Alman Felsefesi, Klasik İngiliz Ekonomi Politığı ve genel olarak Fransız devrimci öğretileriyle birleşmiş olan Fransız Sosyalizmi. Felsefi materyalizm, Diyalektik ve Sınıflar arası ilişkiler analizlerinin en önemli katkıları oluşturur. Marx'ın ekonomik öğretisi metanın tahlili ile başlar, değer, artı değer kavramını ile gelişimine devam eder. 1859'da Marx'ın Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkısı Berlin'de yayınlamıştır. 1867'de Marx'ın temel yapıtı Kapital'in birinci cildi Hamburg'da yayınlanmıştır. İkinci Cilt 1885'te ve Üçüncü Cilt ise 1894'te Marx'ın ölümünden sonra Engels tarafından yayınlanmıştır. Marx'ın fikirleri lehinde ve aleyhinde büyük tartışmalara konu olmuştur. Friedrich Hayek Köleliğe Giden Yol kitabında sosyalist bir ekonomide iletişim problemlerinin oluşacağını, Leninist dönemde de bunların olduğunu öne sürerek bu problemlerin sosyalist sistemde üretim sürecinde bir tıkanmaya yol açacağını söylemektedir. Marx'ın ortaya koyduğu artı değer, değişim değeri ve sermaye tanımları iktisatta genel kabul görmüştür. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve 1990'da Sovyetler Birliği'nin çöküşü dünya çapındaki Marksist görüşlerin etkisini önemli ölçüde azaltmıştır. Marx'ın ekonomi alanındaki çalışmaları ve felsefi fikirleri günümüzde de tartışmalara konu olmayı sürdürmektedir. Özellikle emek-sermaye ilişkileri ve bunlarla ilgili literatür için önemli bir temel oluşturduğu ifade edilebilir. Siyasal yelpazenin taraflarınca da lehinde ve aleyhinde fikri tartışmalar sürmektedir.